

המשחק בחצר

עלון סקוון על חצר הגן

דבר מנהלת האגף סימה חדד מה-יפית

בעבר הלא-רחוק, ילדים וילדות היו מגיעים מהגן או מבית הספר, אוכלים ארוחת צהריים במהירות כדי לא להפסיד אף רגע ו"יורדים למטה" לשחק עם החברים בחצרות הבתים, בגן הציבורי או ברחוב בשכונה. בשני העשורים האחרונים, לילדים צעירים יש פחות ופחות הזדמנויות למשחק מחוץ לבית, וחוויות הילדות של מגע ישיר וספונטני בחוץ ובטבע, הולכות ונעלמות. שעות השהות בגן הילדים מתארכות, וילדים רבים הגן הוא כמעט המקום היחיד שבו הם משחקים במשחק חופשי בחוץ וחווים מפגש ישיר עם הטבע, מה שמציב אתגר חדש בפני הגן. העיסוק המכוון בעלון זה בעידוד המשחק החופשי בגן עשוי להיראות כקריאה לנוסטלגיה, כגעגועים לזמנים עברו. אמנם העלאת זיכרונות על משמעות המשחק החופשי מאפשרת לספר סיפורי ילדות מרתקים על המשחק בחוץ, ברחוב, בשדה, בחצר, עם צעצועים בסיסיים, חומרים מהטבע וחפצים פשוטים, במשך שעות ארוכות ובחברת ילדות וילדים, אחים ואחיות, חברים וחברות. אך לא לכך כיוונו.

© צנת סקולאי

"רק" חול וחול...? לשחק בארגז החול

ד"ר אסתר ברוקס ומירב תורג'מן

חול וחול...

החול הוא חומר מהטבע המורכב מגרגרים קטנים, ונמצא בשפע בסביבה שלנו. החול הוא אחד מחומרי המשחק הראשונים המתאימים ביותר לילדים צעירים כי הוא מאפשר מגע ישיר עם חומר טבעי, הנאה ופורקן. בשל חשיבות משחק הילדים בחול, ארגז החול הוא חלק בלתי נפרד מחצר גן הילדים והוא חלק מתכנית העבודה של כל גני הילדים במדינת ישראל.

המשחק בחול תורם להתפתחות ולמידה של הילדים; רוב הילדים נהנים מהמגע הישיר עם החול והוא נחשב לחומר "פתוח" המאפשר מגוון פעילויות והתנסויות חושיות וחוויותיות.

להמשך

שומרים על ארגז החול

צ'ריל קמפר קוצ'ר

חשוב להתייחס אל ארגז החול כאל כל סביבה חינוכית אחרת בגן באמצעות תכנון, ארגון ותחזוקה של הארגז, החול, הכלים האביזרים והחפצים שאתם הילדים משחקים.

❖ חשוב להרטיב את החול לפני הפעילות של הילדים בארגז החול
❖ חשוב לדאוג שהחול יהיה נקי מחומרים שעלולים לפגוע בבטיחות הילדים

[להמשך](#)

משחק? חופשי? בחצר? כן! משחק חופשי בחצר הגן! (חלק א')

דר' אסתר ברוקס ומירב תורג'מן

למשחק החופשי של ילדים צעירים בחצר הגן חשיבות רבה בכך שהוא מזמן מפגש בלתי אמצעי עם הסביבה הטבעית, עם מגוון אפשרויות לפעילות ומשחק לבחירה, ומאפשר מתן ביטוי להעדפותיהם של ילדות וילדים עם מה, איך, איפה ועם מי לשחק. ה"חוץ" בחצר הגן הוא סביבה המשתנה תמידית והרבגונית שלה מעוררת בקרב הילדים הנאה, פליאה וסקרנות.

להמשך

"חצר ומלואה" (חלק ב')

דר' אסתר ברוקס ומירב תורג'מן

"עולם ומלואו" בחצר הגן – אזורי פעילות ומשחק

התכנון של אזורי משחק ופעילות בחצר הגן מאפשר לתת מענה לצרכים המתפתחים של ילדי הגן בצורה מאוזנת. להלן כמה אזורי משחק ופעילות לחצר הגן:

להמשך

משחק וחוויה בחצר הגן (חלק ג')

דר' אסתר ברוקס ומירב תורג'מן

"להיות שם" - תפקיד הצוות החינוכי - לתכנן, לזמן, לאפשר, לעודד, לתוך, לשחק...

להמשך

לגנת ולצוות הגן מקום מרכזי בזימון חוויית המשחק והפעילות בחצר הגן.

חצר הגרוטאות בגן הילדים

ד"ר סיגל אחיטוב

תינוק שבא לעולם מחפש אחר משמעות. התינוק הכי קטן יוצר לעצמו תמונת עולם שהולכת ומתפתחת עם כל מפגש עם הסביבה. אנו צריכים לאפשר לו את החיפוש אחר משמעות. אנו צריכים להימנע מיצירת חסמים בהתפתחות. להימנע מהכוונה שכופה תבניות תפיסה. אומרים לו מה חשוב לתפוס, בדיוק מה לעשות. אומרים לילדים את התשובה הנכונה. התפקיד שלנו הוא לעזור לילד לפתח את התכונות שיאפשרו לו לחפש את החיפוש שלו אחר משמעות... מהן התכונות הללו? למשל – אומץ להתנסות. האומץ להשתחרר מתבניות. דמיון שקשור לבצוע ממשי בשטח, ביצוע בחברה. חצר הגרוטאות היא סביבה שבה הילד מתמודד עם תסכולים הכרחיים של החיים אך חווה גם הצלחות.

דברים אלו נאמרו על ידי המחנכת מלכה האס ביום עיון שנערך בדצמבר 2008 לכבוד הוצאת הספר "אימא תראי, זה אמיתי – חצר הגרוטאות כמשל לחינוך בילדות המוקדמת" שכתבה עם צילה גביש. ההמצאה הייחודית הזו פותחה על ידי האס (או מלכה, בפי מקורביה) במשך עשרות שנים של עבודה וחקירה בתחום הילדות המוקדמת – שילוב של עבודת שטח המבוססת על תצפיות יומיומיות על פעילותם של הילדים בחצר, ורקע תאורטי שנבנה והתעדכן במשך השנים.

חצר הגרוטאות כשמה כן היא. המילה גרוטאה נגזרת מהמונח ברבים "גרוטאות" המופיע בתלמוד הבבלי (1) ומשמעותה, חפצים שיצאו מכלל שימוש. ואכן, חצר הגרוטאות מבוססת על חפצים שהיו בשימוש בעבר בעולם הממשי: על ידי הילדים עצמם, על ידי הוריהם ועל ידי הקהילה הרחבה יותר. בכך משמשת חצר הגרוטאות מעין טריטוריית מעבר וחוליה מקשרת בין הגן ובין הקהילה.

להמשך

בטיחות והתפתחות במתקני משחק בגני הילדים

כתבו: רותם זהבי, יערה בשן חכם (MSc)

רקע כללי על חשיבות המתקנים בחצר הגן

דרך המשחק ילדים לומדים על ידי עשייה, ולכן זה בלתי נמנע שהם יעשו גם מטעויות, ויקרו תאונות ופציעות(1), שהן חלק בלתי נפרד מתהליכי הגדילה. במשחק על מתקני משחקים, בנוסף ליחסי הגומלין בין הילדים, מעורבים גורמים נוספים כמו גובה, מרחב פעילות מוגבל וחומרים קשיחים שעלולים להגדיל את הסיכוי לתאונות ולפציעות. ילדים צריכים להסתכן כדי לאתגר את המיומנויות שלהם ואת האומץ. תחושת הסיכון חיונית במשחק. אזור משחק בלא סיכונים אינו אפשרי וגם אינו רצוי(2), כי ילדים, באופן אינסטינקטיבי, מאתרים דווקא את המקומות הלא-בטוחים. מתקני המשחקים המוצבים היום, בשילוב עם חיפוי קרקע תקני מתחתם, מבטיחים מידה מסוימת של בטיחות: העדר מקומות חדים, מניעת הילכדות ראש, או איברים אחרים, בלימת הנפילות ומניעת פציעות חמורות ועוד. אם מתקני המשחק לא יאתגרו את הילדים, הם ילכו לחפש אתגרים במקומות שאינם נמצאים תחת בדיקות בטיחות רציפות ואינם מבטיחים את אותה רמת בטיחות.

להמשך

סביבה מעודדת תנועה

פעילות תנועתית חופשית של הילדים בחצר הגן
מיכל טל

חצר הגן מזמנת לילדים פעילות מגוונות בתחומי ההתפתחות השונים, ביניהם התחום התנועתי המשלב בתוכו היבטים חברתיים, הכרטיים ורגשיים כאחד. בידי הגננת לארגן את חצר הגן כסביבה מעודדת לתנועה, באמצעותה יכולים ילדי הגן ליהנות מתנועה חופשית, לבחור פעילות לפי נטייתם וחזקותיהם ולטפח קשרים וכשרים חברתיים תוך התנסות במצבי שותפות, מגע, פתרון בעיות ועזרה הדדית.

להמשך וסרטון

המלצות

על ספרים, מאמרים וקישורים העוסקים במשחק בחצר הגן

שותפים לעלון:

חברות מטה האגף (לפי סדר א'-ב')
ד"ר אסתר ברוקס,
ברברה אנדרס,
מיכל טל,
מירב תורג'מן,
ענת סקילי
צ'ריל קמפר קוצ'ר

כותבים אורחים:
ד"ר סיגל אחיטוב
רותם זהבי
יערה בשן חכם

עריכה לשונית: נילי גרבר
עריכה גרפית: עדי לוסטיגר

